

Mevlüt Ceylan

GÜLTEKİN EMRE İLE SÖYLEŞİ

“Sere Serpe”deki ‘düzyazı’ şiirler kısa öykü de sayılabilir, kıpkısa deneme de.

Sere Serpe, **Şiir**, **YKY**

• Sözcük seçiminde özel bir dikkatiniz olduğu hemen belli oluyor. Sözcüklerinizi seçerken neye dikkat ediyorsunuz? Muhtevanın mi, duyarlığın mı önceliği var?

– **Şiir** elbette duygularla yazılır ama bu tüm **şiirin** duyarlığa boğulacağı anlamına gelmez elbette. Duygunun ve duyarlığın dozunun çok önemli olduğunu **şiir** yazan herkesin bildiğini sanıyorum. İçerik ise **şiirin** olmazsa olmazıdır, dünyasıdır. (Anlatımcı **şiir** için bir şey diyemeyeceğim.)

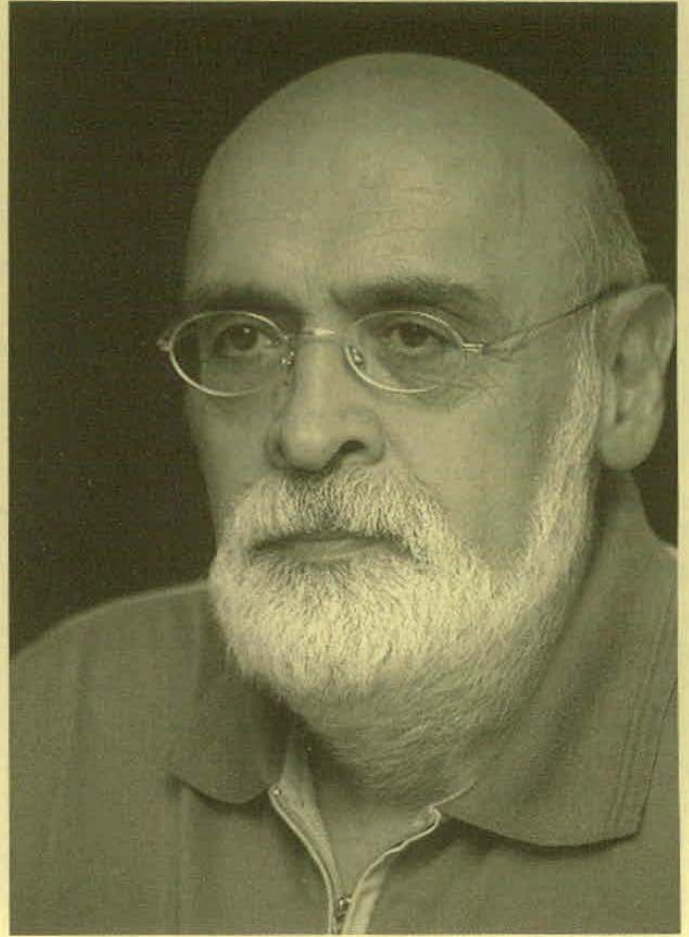
İlhan Berk, “**Şiir** bir şey anlatmaz,” derdi. Yani, mesaj vermez, bir şeyi açıklamaz. Buna katılıyorum işte. **Şiir**, okurda ne uyandırıyor, ne düşündürüyorsa, odur bence. Sözcükler konuya göre kendilerini belli ederler, “buradayız, sakın bizi unutma,” derler. Bazen, özellikle dizeye soluk aldırarak ya da dizeyi kalbinden vuracak sözcükler ararım. Aklıma gelmeyen sözcükler için sözlüğe başvururum. Arada bir sözlük okurum. Kimi sözcükleri özellikle not ederim bir kenara. İçeriğe uygun sözcükler gelip dizelere, imgelere kurulur bir güzel!

• **Şiir** yazmanın ortamı var mıdır? **Şiir** mi sizde, siz mi **şiirde** yaşarsınız?

– **Şiir** yazmanın bir ortamı yok bende; uçakta, otobüste, yürürken, televizyon izlerken, birisiyle sohbet ederken, kitap/dergi okurken, müzik dinlerken... **şiirin** gelip benim kapımı çaldığı çok olmuştur. Uykumdan uyanıp **şiirin** başında sabahladığım günlerim hiç de az değildir. Bir sözcük, bir fotoğraf, bir anı, bir görüntü... **şiirin** kapisını aralayiverir çoğunluk. **Şiir** bende yaşayan bir şey, bir canlı varlıktır. Ben de onda yaşıyorum ki sık sık birbirimizi ziyaret ediyoruz ya da sık sık buluşuyoruz; artık birbirimizden kopmamız mümkün değil.

• Özelde **şiirin**, genelde edebiyatın bugün gelip dayandığı noktayı açıklar mısınız? (İletişim araçlarının, edebiyat ürünlerinin böylesine geliştiği günümüzde, bir türün başka bir türe dönüştürülebildiği ya da dönüştürülemediği noktada açıklama getirebilir misiniz?)

– Aslında bunu açıklamak hiç de kolay değil. Edebi türler iç içe geçti, kesin sınırlar ortadan kalktı gibi bir şey. **Şiir**, öykü, deneme arasında şeffaf bir sınır var. Düzyazı **şiirin** kısa öyküye ya da denemeye yol aldığını ben kendimden biliyorum. Son **şiir** kitabım Sere Serpe’deki “düzyazı” **şiirler** kısa öykü de sayılabilir, kıpkısa deneme de. Edip Cansever’in **şiirlerinde** öykü, mektup, oyun, deneme ve roman unsurları hemen görülebilir. Bu iyi mi oldu, kötü mü soru-

Gültekin Emre

suna kesin bir yanıt vermek çok zor. Bana kalırsa iyi oldu böylesi, çünkü yaratıcılığın boyutları, alanı genişledi.

Bir de internet dünyası var ki, benim gücüm yetmez orada olup bitenleri açıklamaya, anlatmaya. Bu derin evrende dergi çıkaran, sitesi olan, blog yazılarıyla ortama giren, **şiir** yayımlanan ve durmadan “tık”lanan ne çok ürün (!) dolaşımında kim bilir? İyi yanları da vardır mutlaka bunun ama ben alışamadığım için bu ağın dışında kalmaya çalışıyorum.

• **Şiirin**, dünyanın gidişatını değiştireceğine inanıyor musunuz? Niçin **Şiir**?

– **Şiirin** ve sanatın her alanının dünyayı değiştireceğine inanılır ve söylenip durulur. Ben **şiirde** dünyanın ve insanın değişeceğine inanmayanlardanım. İnsanı değiştirmek çok zorken, dünyayı değiştirmek kolay olur mu hiç? İnsanı değiştirmeden dünyayı değiştirmek nasıl olacak? Hele **şiirle**? **Şiir** insanın dünyasında kendine coğrafyalar, alanlar seçer ve okuru mutlu eder, düşündürür, imgelerle okurun gözünü açar ya da yeni bakış açıları oluşumuna destek olur. Eğer **şiir** dünyayı değiştirseydi Homeros’un, Dante’nin, Goethe’nin, Rilke’nin, Puşkin’in, Mayakovski’nin, Yunus Emre’nin, Karacaoğlan’ın, Pirsultan Abdal’ın, Nâzım Hikmet’in, Yahya Kemal’in, **Orhan Veli**’nin, **Oktay Rifat**’ın, Ece Ayhan’ın, Walt Whitman’ın, Aragon’un, Lorca’nın, Neruda’nın, Borges’in, Furuğ’un... **şiirleri** çoktan dünyamızı değiştirirdi.

Her sanat dalı kişinin kendini ifade biçimidir. **Şiirle** yaşamı, hayata bakışı değişiyorsa birinin, **şiir** de, dünyası değişen de mutlu olmalı!

• *Öz ve biçim arasında nasıl bir ilişki kuruyorsunuz?*

– **Şiir** doğarken çoğu zaman biçimini de oluşturuyor. Özüne sadık bir doğum oluyor bende. Sonra masa başı çalışmasında, **şiire** ince ayar verirken kimi içerik ve biçim değişikliği de oluyor elbette ama bu da doğarken oluşan **şiiir** pek uzağına gitmiyor. İlk önce içerik, sonra biçim üstünde çalışma da olmuyor değil. Ya da, deneysel **şiiirlerde** olduğu gibi, önce biçim kurgusu, sonra da içerik de denemedim değil. İçerik biçim, biçim içerik uyumu baştan başlıyor, denge **şiiir** yazılırken oluşuyor.

• *Sizce, **şiiirin** kalıcılığı neye bağlıdır?*

– **Şiiirin** kalıcılığı özgün bir yapı ve dil oluşumuna bağlıdır. Elbette **şiiirin** kendine özgü bir **şiiir** kanalının oluşturması **şiiiri** kalıcı kılan unsurlardan sayılır. Örneğin Nâzım Hikmet'in *Memleketimden İnsan Manzaraları*, **Turgut Uyar**'ın *Divan*'ı, Cemal Süreya'nın *Üvercinka*'sı... gibi pek çok örnek verilebilir. **Şiiir** dildir. **Şiiir** dilini özgün kılamamışsa, yazdıklarının kalıcılığı da olmaz elbette. **Şiiirin** poetikasının oturması, kabul görmesi... onun geleceğini de belirler. Ahmed Arif örneğinde olduğu gibi. Tek kitapla, *Hasretinden Prangalar Eskittim*, etkisini sürdüren **şiiirleri** her zaman sevlamak gerekiyor bence.

• ***Şiiirle** ilk tanışmanız nasıl oldu?*

– İlkokulda desem abarttığımı sananlar olabilir ama öyle, ilkokul 4. sınıfta. Öğretmenimiz duvar takvimindeki yaprakta yer alan fotoğraf üzerine yazmamızı istedi. Fotoğrafta, anımsayabildiğim kadarıyla, bir anne ve birkaç çocuk vardı bir bahçede. Yaz günü olduğu belliydi, çünkü güneş, masmavi gök hâlâ gözümün önünde. Ben, nedense, bu fotoğrafı alt alta cümlelerle betimlemeye çalışmışım. Öğretmen yazdıklarımı çok beğendi, bunun "**şiiir**" olduğunu söyledi. Bir eleştirisi vardı yalnızca. Annenin yanındaki, kucağındaki çocukları "koleksiyon" malzemesi olarak betimlemişim. Yani çocuklar annenin yaptığı "koleksiyon"du. Canlılardan koleksiyon yapılamayacağını örnekleriyle anlattı (sınıfa da) öğretmenimiz. Ağabeyimin geniş kütüphanesindeki tüm **şiiir** kitaplarını lisedeyken okudum. Her âşık olduğum kıza duygularımı **şiiirle** anlatmaya çalıştım. Sonra da fakültede **şiiirlerime** sosyal konular, ülkemizin halleri de girmeye başladı. Yıllar içinde kendimi **şiiirle** ifade etmek bir yaşam biçimine dönüştü giderek.

• *38 yıldır yurtdışında yaşıyorsunuz. Bu uzun sürede Almanya'da mı Türkiye'de mi yabancısınız?*

– İki ülkede de yabancı değilim, artık iki vatanlıyım ve de iki dilli. Elbette hep Türkçe yazıyor ve düşünüyorum ama Almanca da ekmek paramı kazandığım, kültürel olarak beslendiğim dil, anadilim değil ama gurbet dilim. Zaman zaman kendimi "haymatlos" duyumsasam da, Türkçede hayat bağım, yüreğim!

• *Yeni kitabınız Sere Serpe çok katmanlı bir kitap. Düz yazı **şiiirlerin** yanı sıra uzun **şiiirlerden**, deneysel bir atmosferden oluşuyor ve pek çok alana, yöne, konuya... açılıyor. Yeni **şiiirinizle** başka bir yere mi varmaya çalışıyorsunuz?*

– *Sere Serpe*, farklı bir kitap gerçekten. Bir önceki kitabım *Yürü Dur Boya* ile başlayan yeni, farklı bir sürece girdi **şiiirim**. Hem deneysel bir ağırlık kazanmaya başladı, hem de yazagelmekte olduğum **şiiirler** daha da olgunlaştı bana göre. Dilim de iyice oturdu, rahatladı. Her **şiiir** yeni bir dil arayışıdır bana göre. İki kitapta da bu açıkça görülüyor

sanıyorum. Temalara dayalı değildir benim **şiiirim**. Bir ke-re okunup geçilen **şiiirlerden** de değildir. Okundukça yeni şeyler keşfedilen, çağrışımlı, sezdirmeli, sıçramalı yeni bir dilin ürünleridir (çabalarıdır). **Şiiirin** her kitabında, hatta her **şiiirinde** dilini gözden geçirmesi gerekiyor bana göre. Ben bunu yapmaya çalışıyorum işte. Yeni anlatım olanakları bulmaya, denemeye çalışıyorum, elbette bunun da dili farklı olmak zorunda.

• *İki kimlikle yazmak mı sizinkisi?*

– Hayır, iki kimlikle yaşamak ama yazmak yalnızca Türkçe. İki dilde yazma çabam olmadı, olamaz da. Türkçemi gurbet bileyledi, gurbetin pek çok faydası oldu yaşamımda ama en çok Türkçemin gelişmesinde oldu. Çünkü ülkem **şiiirinden**, yazınından hiç kopmadım, çok yakından ve derinden izledim, izliyorum Berlin'deki ilk günlerimden beri. Benim kimlik sorunu yok ya da bir kültür çatışması içinde değilim. Almanya'daki kültür hayatından ve her şeyinden beslenmeye çalışıyorum, bunları da **şiiirlerimde** zaman zaman yansıtıyorum.

• *"Akasya Ağacı"nı iki dergide okuduk. Yeni bir **şiiir** dosyası mı var ufukta?*

– Adı kendiliğinden "Akasya Ağacı" olan, dalı budağı bol bir **şiiirle** uğraşıyorum epeydir. *Kitaplık* ve *Varlık*'ta iki bölüm yayımladım. Epeyce daha yolum var yürünecek. Yeni bir dil ve anlatım denemeye çalışıyorum. Akasya ağaçları Ankara'nın Kızılay'ının simgesiymiş, yani Cumhuriyet'in diyebiliriz. Serçeler oğul oğul konup kalkardı akasyanın dallarına. Memurların ve tüm Ankaralıların gezinti yeriymiş bu büyük cadde. Şimdi hepsi yok oldu. Serçeler yok, halk da yok, eski mimari yok, AVM'lerden geçilmiyor. Tarihi Kızılay binasını bile yıkıp yerine ne olduğu anlaşılamayan bir şey kondurdular. Güven Park abluka altında. Eskiye ait ne varsa Cumhuriyet adına, yok ediliyor adım adım. **Şiiirin** ana gövdesine bu yokoluş ve eski Ankara ve benim gençliğim otursun istiyorum. Bakalım başarabilecek miyim. Elbette 8 Şubat 1980'de gittiğim Berlin'in de bir dalı olacak bu ağaçta, **şiiirde**.

• *Sina Akyol'la ortak kitabınız Uzaktan Uzağa da başka bir çalışma. Bu birliktelik nasıl oldu ve nasıl **şiiirler** doğdu bize de anlatır mısınız?*

– Sina, Seyhan Erözççelik ve Coşkun Yerli ile başladığı, bu iki değerli **şiiir** arkadaşımızın ölümüyle yarım kalan, "İnsanın Halleri" projesine beni de davet edince, sevdim elbette. Ben, Sina ve Hakan Cem birbirimizin **şiiir**lerinden **şiiirler** üretecektik. Bana, benim katılacağım âna kadar yazılan dosyayı yolladılar. Bir yerde 12 kez adım geçiyordu. Onlara yetişebilmem için 12 **şiiir** yazacağımı düşündüm ve dosyadaki **şiiirlere** uzak düşmeyen 12 **şiiir** yazdım. Meğer, Sina yanlışlık yapmış. Ben, 12 **şiiir** yazmayacakmışım. Ama o kadar **şiiir** yazılmış oldu. Ben de, "Hadî," dedim Sina'ya, "Sen de 12 **şiiir** yaz, bir de, biz de, bu yoldan yürüyelim." Böylece Berlin-İzmir/Urla arasında **şiiirlerimiz** gidip gelmeye başladı. **Şiiirlerden** **şiiirler** doğdu. Yenilen ve yenilen yoktu, amaç birinin üstün gelmesi değildi zaten. Sina ne yazacak merakı beni **şiiire** hazır ediyordu. Sina da benim yazacaklarımı merakla bekliyordu. Böylece *Uzaktan Uzağa* ilmek ilmek oluştu. *İnsanın Halleri* de ayrı bir çalışma olarak sürdü ve bitti. Yakından kitaplaşacak dosyamız.